

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Insertiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Prima târnosire de biserică săvârșită de noul Mitropolit al Ardealului

Ziua de Duminică, 12 noiembrie 1967, marchează un moment de seamă în viața Arhiepiscopiei Sibiului: săvârșirea celei dintii târnosiri de biserică de către I. P. S. Sa Dr. Nicolae Mladin, noul Mitropolit al Ardealului, în satul Țapu r. Mediaș.

Dimineața, la orele 9.15, își face intrarea pe poarta bisericii, Inaltul Ierarh, însoțit de P. C. părinte vicar arhiepiscopesc Traian Belascu și P. C. părinte consilier arhiepiscopesc Ioan Nicoară. Este întâmpinat cu flori de credincioșii dornici să-și vadă Vlădicul mult așteptat.

Primirea Inaltului Ierarh se face — cu Cruce și Evanghelie, în fața bisericii gătită ca o mireasă și care aștepta să fie sfințită — de către credincioșii având în frunte un sobor de preoți, compus din: P. C. pr. prof. Dr. Corneliu Sirbu și Dr. Alexandru Moisiu, P. C. protopop al raionului Mediaș — Petru Boeru, C. preoți de parohie Albu Ioan—Seica-Mică, Dobre Adrian—Vorumloc, Găban Ioan—Ighișul nou, Hulea Augustin—Calvasăr, Maier Miron—Bratei, Scutea Aurel—Blăjel, Suci Gheorghe—Mănărade, precum și din P. Cuv. protos. Dometie Manolache—Rîmeți, C. păr. Mihai Manolache, parohul local, P. C. diaconi Iosif Bolog și Vasile Gîrbu de la Centrul arhiepiscopesc și Ioan Gîrlonța—Mediaș.

Inaltul Ierarh este îmbrăcat în mantie, în timp ce corul studenților de la Institutul Teologic de grad Universitar din Sibiu — condus de P. C. pr. prof. Gheorghe Șoima — cântă imnul arhieresc. Cuvîntul de „Bun venit!” pe teritoriul protopopiatului Mediaș și al parohiei Țapu îl rostește — cu multă însuflețire și măiestrie poetică — P. C. prot. Petru Boeru, care mulțumește Inaltului Ierarh că a venit să sfințească munca și osteneala credincioșilor din Țapu.

Mulțumind, Inaltul Ierarh își exprimă bucuria că cea dintii biserică pe care o sfințește la începutul arhipăstoririi I. P. S. Sale este biserică din Țapu. Subliniind vrednicia preotului și a credincioșilor din acest sat, care este rodul unei credințe vii și puternice, încheie cu îndemnul: „Să mărturisiți această credință și în viața de toate zilele în muncă cu hărnicie și în frăție!”

Inaltul Ierarh este condus apoi în fața ușii de intrare în biserică, unde începe slujba de sfințire, după ce în ajun se săvârșise vecernia cu priveghere, iar Duminică, mai de dimineață, sfințirea apei.

În continuare, se săvârșește Sf. Liturghie arhierescă în sobor, în cadrul căreia P. C. păr. vicar Tr. Belascu rostește predica zilei, tâlmăcind parabola Samaritanului milostiv și arătînd că dovedim că iubim pe Dumnezeu prin faptele noastre bune față de aproapele. Tot în cadrul Sf. Liturghii se face — în momentele respective — hirotonirea întru diacon a candidatului la preoție Alexe Drăghici, precum și hirotesia întru protopop onorific a C. pr. Scutea Aurel—Blăjel.

După terminarea Sf. Liturghii, ia cuvîntul pr. M. Manolache, parohul locului, care face istoricul bisericii arătînd că „credincioșii acestei parohii nu s-au bucurat pînă acum de venirea între ei a vreunui arhieru ca să le sfințească biserica”. De asemenea, face o expunere de ansamblu asupra lucrărilor de pictare în frescă și asupra costului lor, scoțînd în relief jertfelnicia credincioșilor pentru frumoasa împodobire a bisericii lor. Încheie mulțumind tuturor și în special Inaltului Ierarh, făgăduind că păstoriiții săi vor fi și mai departe buni credincioși ai Bisericii strămoșești și cetățeni loiali ai Patriei.

La sfîrșitul cuvîntării sale, dăruiește Inaltului Ierarh două frumoase scoarțe românești.

În continuare, P. C. prot. P. Boeru dă citire binecuvîntării arhieresti, adresate — cu acest prilej — preotului, consiliului parohial și credincioșilor din Țapu. Din partea Sf. Arhiepiscopii de Alba-Iulia și Sibiu, P. C. pr. cons. I. Nicoară oferă în dar — parohiei Țapu, un frumos sf. potir.

Vorbește apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae. După ce apreciază după cuviință jertfelnicia credincioșilor din Țapu, stăruie mai întii asupra însemnătății și modului rugăciunii private (de acasă), punînd apăs pe faptul că „a te ruga acasă singur nu este tot una cu a te ruga în biserică”. Căci „în biserică simțim mai mare puterea lui Dumnezeu, mai deplină”. Aceasta pentru că „pe Sf. Altar se petrece Marea Taină a prefacerii pîinii și vinului în Trupul și Singele Domnului”. Astfel, Iisus Hristos „ni se dăruiește nouă ca să-l avem în noi, ca lumina și puterea Lui să strălucească în toată viața noastră”.

„De aceea, se cuvine ca această biserică — în fiecare sărbătoare și mai ales Duminică — să fie vizitată de credincioși ca și astăzi... Aici se arată credința, se risipesc ura și alte patimi, se înmulțește dragostea și crește smerenia. Toate virtuțile creștinești înfloresc ca un cîmp de flori în primăvară”.

După ce arată că-n trecut Biserica a fost un factor de unitate sufletească a românilor de pretutindeni, Inaltul Ierarh încheie: „Îl rog pe bunul Dumnezeu să vă binecuvînteze viața, să vă dea tot ceea ce vă este de folos pentru cele trupesti și sufletești, să vă ajute să fiți buni credincioși ai Sfintei noastre Biserici și să vă dăruieți toată ființa pentru necontenita înflorire a Patriei noastre scumpe”.

Din cuvîntul dlui pictor Alexandru Buceșcu, care este și licențiat în teologie, reținem: „Valoarea unei picturi bisericești nu se apreciază numai după culori, după partea ei artistică, ci și după cît redă din spiritul ortodox”.

În cadrul agapei frățești ce a urmat, au luat cuvîntul mai mulți participanți, începutul făcîndu-l pastorul evanghelic-luteran din Țapu, Andreas Deppner. Între altele, d-sa arată că la toate evenimentele de seamă din viața celor două pa-

(Continuare în pag. 2)

Dumnezeiescul har

„Toate le pot întru Hristos care mă întărește” (Filipeni 4, 13).

Încercînd să închegăm cîteva rînduri despre harul divin, despre dumnezeiescul har, cum mai zicem, despre lucrarea sau simțirea lui, o întîmplare petrecută aievea considerăm că va fi semnificativă în acest sens.

Cunosc un om, între două vîrste și în general animat de bune intenții, de bună credință în toate ale sale. Dar, precum știm, zilele oamenilor nu sînt mereu la fel, ba nici una nu seamănă cu cealaltă; fiecare este cu truda ei, cu preocupările ei, cu visele sau deziluziile ei, cu părțile ei de lumină sau de umbră.

Așa se face că acest om, în una din zile, ajunge într-o grea cumpănă, într-o situație nepotrivită, de care, de altfel, puțini sîntem scutiți. Era adică pe cale de a săvîrși un rău, cu mare pagubă sufletească pentru el, pentru conștiința sa, ba chiar și pentru unii dintre semenii săi. O luptă puternică se dădea în ființa sa lăuntrică; trupul îi aluneca spre împlinirea faptei, iar duhul îl oprea, îi șoptea să stea pe loc. Omul nostru însă nu avea, nu găsea puterea de-a se opri de la făptuirea acestui lucru.

Dar iată că în acest zăbucium al său, o frîntură de rugăciune îi trece prin minte, un gînd cald de ajutor îndreptat către Dumnezeu și, ca prin minune, făptura i se schimbă dintr-o dată, o forță nevăzută, de care era întru totul conștient că nu-i aparține ființial, i-a zguduit și întărit voința; ceva asemănător unei adieri răcoritoare peste un trup sleit de sete și căldură s-a adăugat puterilor sale și omul nostru ia o hotărîre fermă, pozitivă, trecînd cu bine peste prăpastia care i se deschisese în cale. Ca după orice triumf — și biruințele asupra noastră înșine nu sînt de mică importanță în calea împlinirii noastre morale — bucuria lui a fost, desigur, nespus de mare.

Gîndind la această întîmplare, ne-au venit în minte cuvintele marelui nostru vlădică A. Ivireanu, care spune în una din predicile sale, că „harul coboară în inimile celor ce se roagă cu căldură, din inimă și cuget curat”. Într-adevăr, harul nu constituie numai obiectul unei învățături teoretice înscrise între dogmele Bisericii noastre, ci el este o realitate vie, evidentă pentru mulți dintre noi.

Definiția pe care o găsim în una din cărțile noastre de cult, potrivit căreia „dumnezeiescul har totdeauna pe cele neputincioase le vindecă și pe cele de lipsă le întărește” — o pot verifica cu adevărat, prin simțirea harului, mulți dintre bunii creștini.

De altfel, printr-o exprimare directă har înseamnă tărie, putere nevăzută pe care Dumnezeu o revărsă pe diverse căi, pe diferite vaduri în ființa noastră, a celor care cu căldură, sincer și drept sau luminat credem în El, pentru a ne ajuta, pentru a ne întări în opintirile noastre de a ne realiza spiritualicește, în eforturile noastre de a deveni tot mai buni, mai asemenea Lui. La acest lucru se referă de bună seamă Sf. Evan-

(Continuare în pag. 3)

Prima înnoșire de biserică săvârșită de noul Mitropolit al Ardealului

(Urmare din pag. 1)

roșii, credincioșii celor două culte creștine sînt și se bucură împreună.

O impresie deosebită face cuvîntul episcopului-cantor Vasile Marcu, care mărturisește: „Ziua de azi este pentru noi o zi luminoasă... Mulțumim I. P. S. Sale că ne-a făcut o bucurie atît de mare ca la Praznicul Invierii Domnului“.

Reține atenția de asemenea cuvîntul P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belașcu, din care desprindem următoarele: „Prima sfințire de biserică făcută de I. P. S. Sa are loc într-o parohie mixtă. Ce-am constatat aici la gurile Tirnavelor, în apropierea Blajului? N-am observat nici o diferență, nici o nemulțumire a credincioșilor, ci — din contră — i-am văzut mișcați pînă la lacrimi de faptul că I. P. S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, a descins de la Sibiu și le-a sfințit biserica“.

Tot atît de mult reține atenția cuvîntul P. C. pr. prof. Dr. Al. Moisiu, fiu al satului Țapu. Între altele P. C. Sa spune: „Unitatea bisericească din Țapu, unde au existat două biserici românești, nu s-a realizat numai în anul 1948, ci încă

mult mai înainte prin înțelepciunea preoților din trecut. Este, în această privință, deosebit de edificator și de grăitor exemplul dat de către preoții Mărgineanu și Coldea. Mulțumită înțelepciunii lor, la școală eram tratați toți la fel, iar la Bobotează ieșeam — noi, copiii — întru întâmpinarea părintelui Coldea ca să ne botezăm și de la preotul ortodox. Amîndoi preoții erau primiți cu bucurie în toate casele.

Aceasta, pentru că s-a mers pe linia tradiției strămoșești și nu pe aceea a catolicizării, pe linia Bisericii noastre străbune“.

Într-un scurt cuvînt de încheiere, I. P. S. Mitropolit Nicolae arată că momentul petrecut aici este expresia vie a frăției în credința strămoșească și în dragostea față de Patrie. Încheie cu îndemnul: „În acest gînd de unitate, de muncă și de slujire, vă binecuvîntez și vă îndemn să pășiți mai departe pe calea cea bună a slujirii Bisericii și Patriei“.

Sfințirea bisericii ortodoxe din Țapu a fost și un bun prilej de adîncire a consolidării actului de unificare bisericească din anul 1948.

C. Sirbu

Dumnezeiescul har

(Urmare din pag. 1)

ghelist Ioan, cînd, vorbind despre intruparea Fiului lui Dumnezeu, scria că „din plinătatea lui toți am luat dar peste dar“ (Ioan 1, 16). Tot acest lucru îl subliniază și Sf. Apostol Petru, cînd ne vorbește despre „Dumnezeul a tot harul“ (I Petru 5, 10), sau cînd zice că „dumnezeiasca lui putere ne-a dăruit toate cele ce sînt spre viață și spre buna cucernicie, prin cunoașterea celui ce ne-a chemat pe noi cu slava și bună-tatea sa“ (II Petru 1, 2—3).

„Harul — ne învață Diadoch al Foticeei — se ascunde din însăși clipa, cînd ne-am botezat în adîncul minții“. Și alți Sf. Părinți și scriitori bisericești sînt de acord în a ne arăta că harul divin îl primim chiar de la botez, dar că el nu se vedește, nu îl simțim decît atunci cînd pășim cu toată hotărîrea pe linia „angajamentelor“, ca să folosim un termen curent, luate la botez, cînd mergem pe drumul „învoielii (făcute) cu el (cu Hristos) la început (la botez)“, cum zice Sfîntul Apostol Pavel (Evrei 3, 14), cînd ne pătrundem de dragostea lui Dumnezeu, cînd dorim și lucrăm cu tot dinadinsul cele bune. „Chiar de la botez — spune Marcu Ascetul — după darul lui Hristos ni s-a dat harul desăvîrșit al lui Dumnezeu spre împlinirea tuturor poruncilor, dar pe urmă tot cel ce l-a primit în chip tainic dar nu împlinește poruncile, pe măsura neîmplinirii este luat în stăpînire de păcat, care nu este al lui Adam, ci al celui care a nesocotit poruncile, întrucît luînd puterea lucrării nu săvîrșește lucrul“.

„Mărturisim — spune tot în acest sens un Sf. Părinte — că puterea împlinirii poruncilor am primit-o și de legăturile morții ne-am slobozit. Deci sîntem datori cu lucrarea, căci dacă nu împlinim poruncile lui Dumnezeu, harul dat nouă nu se va descoperi“. Și tot acest Sfînt Părinte adaugă: „Celor botezați în Hristos li s-a dăruit harul în chip tainic, dar el lucrează în ei pe măsura împlinirii poruncilor. Harul nu încetează de a ne ajuta în chip ascuns, dar alîrnă de noi să facem sau să nu facem binele pentru care avem putere“.

Așa după cum o sămînță, un bob de grîu poate să stea în pămînt ani de-a rîndul fără să incolțască, să crească și să rodească dacă nu are condițiile prielnice de umezeală și hrană, la fel și dumnezeiescul har deci stă ascuns în ființa noastră, fără să-i simțim lucrarea decît atunci cînd ne străduim să fim pe drumul chemării noastre de creștini buni, de oameni adevărați. Drept aceea, „tu omule — spune Marcu Ascetul — care ai fost botezat în Hristos, dă numai lucrarea pentru care ai luat puterea și te împodo-

bește pentru arătarea Celui care locuiește în tine“. Acest adevăr îl face și pe Sf. Ioan Gură de Aur să spună că Dumnezeu nu vine în ajutorul celor ce dorm, al celor ce trîndăvesc adică, ci în ajutorul celor ce se obosesc și muncesc pentru binele lor și al semenilor lor.

Într-un mod cu totul plastic, pe înțelesul tuturor, Diadoch al Foticeei descrie acest proces suflătesc în felul următor: „Precum zugravii desenează întîi cu o singură culoare figura omului, apoi înflorind puțin cite puțin culoarea prin culoare scot la arătare chipul viu al celui zugrăvit pînă la firele părului, așa și sf. har al lui Dumnezeu readuce întîi prin botez „chipul“ omului la forma în care era cînd a fost făcut (la începutul zidirii), iar cînd se vede dorind cu toată hotărîrea frumusețea „asemănării“ și sînd goi și fără frică în atelierul lui, înfloreste o virtute prin alta și înalță chipul sufletului din strălucire în strălucire, dăruindu-i pecetea asemănării. Căci precum în cazul portretelor pictate, dacă se adaugă chipului culoarea cea vie se scoate la iveală pînă și asemănarea zîmbetului celui pictat, așa și la cei zugrăviți după asemănarea dumnezeiască de către harul dumnezeiesc, dacă se adaugă lumina dragostei, „chipul“ e ridicat cu totul la frumusețea „asemănării“.

Dumnezeiescul har este, așadar, acea unduire de tărie pe care o simțim că se adaugă puterilor noastre firești în confruntările pe care le avem cu tentațiile și răul care adesea ne iese în cale, este acea înviorătoare și întremătoare adiere pe care o simțim pe cărarea urcîndă a virtuților, este acea putere care ne ajută să pășim mai ușor, mai hotărît pe calea asemănării cu Dumnezeu.

Îi simțim revărsarea în clipele de sfință bucurie și minunată pace lăuntrică, este în apropierea gîndurilor noastre bune, așa după cum harul nu este străin nici de izvorul viselor și entuziasmelor noastre de înfăptuirii înalte și nobile.

Despre simțirea harului ne grăiește de pildă Sf. Iustin Martirul și Filozoful, care, după ce a bătut pe la poarta multor filozofii ale vremii, exclamă că întîlnirea cu Sf. Scriptură și, deci, cu Iisus Hristos, i-au „aprins deodată un foc în suflet și l-a cuprins o mare dragoste de profeți și de prietenii lui Hristos“.

Despre realitatea harului divin, despre lucrarea, puterea și simțirea lui ne stă însă mărturie cu deosebire Sf. Apostol Pavel care, plămădit fiind din același aluat ca și noi, avînd aceeași fire ca și noi, aceleași nevoi și slăbiciuni ca și noi, cu ajutorul harului a realizat în sine uriașul moral pe care-l cunoaștem, chipul omului adevărat, acea personalitate minunată care ne înalță și ne cucrește prin frumusețea și măreția ei.

Icoane pe sticlă

— Insemnătatea lor religioasă, artistică istorică —

În casele credincioșilor români din Transilvania se află la loc de cinste, de obicei pe peretele dinspre răsărit al camerei celei mari, una sau mai multe icoane pe sticlă. Sînt comune în care se află mai multe sute de astfel de icoane. Așa sînt: Drăgușul, Vlădeni, Dumbrăvița (Țințari) și alte comune din Țara Făgărașului și Țara Birsei.

După mărturia unei credincioase am aflat că pînă nu de mult se obișnuia să se dea fetelor de zestre un ciclu de 12 icoane pe sticlă, împreună cu lada de zestre.

Așezate într-o ordine simetrică, avînd în mijloc icoana Mîntuitorului sau a Maicii Domnului, ele formau în casa credincioșilor un adevărat altar la care se închinau membri familiei în fiecare seară, sau dimineața cînd plecau pe rînd la lucru.

Atunci cînd se află una sau două pe perete au deasupra atîrnat un ștergar de cînepă, țesut în casă, cu motive florale populare, iar de o parte și de alta se înșiră vase de ceramică, împodobite și ele cu motive românești. Aspectul unei astfel de încăperi era asemănător unui muzeu cu expozate din creația populară a locului.

Despre icoanele pe sticlă din Transilvania s-a scris, în ultima vreme, aproape în toate publicațiile literare. Ele sînt considerate opere de artă populară ale geniului românesc, în care se îmbină sentimentul religios cu talentul și gustul artistic al poporului.

Creația populară a icoanelor pe sticlă umple cel puțin două secole, al XVIII-lea și al XIX-lea, constituind un document istoric, în dezvoltarea creației populare din Transilvania.

În ultimul timp, datorită expozițiilor din țară și străinătate, în Belgia, R.F. a Germaniei, Danemarca, Torino și în alte părți, icoanele pe sticlă au cucerit o faimă internațională.

Se cunosc mai multe centre unde s-a practicat pictura pe sticlă și de unde s-au răspîndit icoane în cele mai multe comune de dincoace de munți: Nicula, Scheii Brașovului, Făgăraș, Sibiu, Valea Sebeșului cu comunele Săsciori, Laz și Căpîlna, fără a mai aminti de centrele din Maramureș și Bucovina.

În publicațiile noastre bisericești ele s-au bucurat de o atenție mai mică și nu s-a subliniat îndeajuns însemnătatea lor religioasă, artistică și istorică, precum și datoria de a se păstra, ca să nu se strice sau să dispară.

Apreciindu-le valoarea lor artistică deosebită, sînt astăzi tot mai numeroși colecționari care achiziționează asemenea opere de artă. De asemenea casele de cultură și muzeele sînt tot mai

(Continuare în pag. 4)

Sf. Apostol Pavel recunoștea cu fiecă prilej că ceea ce realizează nu realizează numai cu puterile sale, ci și cu „ajutorul puterii lui (Hristos), care lucrează cu tărie întru mine“ (Col. 1, 29).

Departa fiind de multele comunități creștine înființate de el, la Roma, în prima sa captivitate către anul 63, unde lipsurile de tot felul i s-au făcut simțite la tot pasul, marele Apostol scrie Filipenilor: „Știu să trăiesc și smerit (cu puțin) și știu să trăiesc în belșug. Întru tot și întru toate am învățat să fiu și sătul și flămînd și în belșug și în lipsă. Toate le pot întru Hristos, care mă întărește“ (Fil. 4, 12—13).

Luînd seama la cele de pînă aici, vom încheia deci cu cuvintele I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae Mladin, care sublinia într-un discurs, că „credința creștină nu este numai o comoară ce trebuie păstrată neatinsă de nici un adaus sau corectură omenească, ci și har care se revărsă din Iisus Hristos, Mîntuitorul și modelul nostru, ajutîndu-ne să aducem fără conținere ofranda noastră cinstită și genereasă la propășirea oamenilor“, la realizarea noastră și ridicarea semenilor noștri, la instaurarea binelui și deplinei păci în lume.

Gh. Papuc

Muzeul Brukenthal din Sibiu

— La 150 de ani —

În anul 1817, prin dispoziția testamentară a baronului Samuel von Brukenthal, și-a început activitatea culturală muzeul de la Sibiu, care poartă numele întemeietorului său.

Așezământul pornea, după cum se vede azi, spre o țință glorioasă cu o zestre bogată, conștând din tablouri de mare valoare artistică, gravuri, piese de numismatică și mineralogie, obiecte de arheologie și o bibliotecă cu mii de volume, din care numeroase unicate și incunabule.

Acum, împlinindu-se 150 de ani de la data când muzeul a devenit public, evenimentul a fost sărbătorit într-un cadru ales și sobru, la 17 și 18 octombrie 1967. La această prăznuire omagială au luat parte ostenitori din cadrul unor institute de cercetări ale Academiei, critici de artă, artiști plastici și mulți specialiști în activitatea muzeală din toată țara. Au participat de asemenea și oaspeți de peste hotare.

În prima zi a festivităților — 17 octombrie 1967 — participanții au vizitat galeriile de artă ale Muzeului și secția de artă populară, unde sînt adăpostite tablouri ale artei flamande, olandeze și italiene, precum și o colecție bogată de artă populară reprezentativă pentru sudul Transilvaniei, nordul Olteniei și Munteniei și pentru alte zone de pe versantul sudic al Carpaților. Ei au putut admira lucrări originale ale unor pictori proeminenți ca Rubens, Van Dyck, Veronese — sau ale unor pictori români ca Negulici, Aman, Grigorescu, Luchian, Petrașcu, Baba ș.a. precum și exponate privind arta noastră populară atât de bogată și de mult grăitoare.

În aceeași zi a fost inaugurat oficial și Muzeul tehnicii populare așezat în Dumbrava Si-

artei populare românești, cu trei decenii în urmă, privesc deopotrivă și creația icoanelor pe sticlă.

Expozițiile icoanelor pe sticlă în străinătate au dat posibilitate specialiștilor să aprecieze valoarea estetică a picturii pe sticlă și însemnătatea ei. Armonia culorilor, bogăția și felurimea lor, compoziția uneori naivă, dar plină de sensuri, fantezia și umorul lor, naturalul și umanul lor au făcut faima icoanelor pe sticlă din Transilvania. „În același timp, publicul că și specialiștii au urmărit cea întrepătrundere între elementul supranatural și cel al vieții obișnuite, cotidiene, ceea ce neîncetată osmoză între planul mitic și real care dau icoanelor pe sticlă din țara noastră nu numai caracterul lor particular dar și atestă marile disponibilități sufletești ale poporului nostru, pentru care principiile cărților de cult nu au rămas imuabile, ci au fost integrate vieții lor zilnice, dîndu-le o interpretare proprie” (V. Rîpeanu: *Gazeta Literară* din 24 august 1967).

Multă vreme nu a fost înțeleasă frumusețea artistică a icoanelor pe sticlă. Socotite în rîndul „artelor minore”, ele au intrat în atenția criticilor de artă abia în zilele noastre.

Prin vechimea lor, prin întregă înfățișarea lor estetică, icoanele pe sticlă sînt documente istorice ale unei epoci din istoria creației noastre populare. Indelețnicirea picturii pe sticlă s-a continuat în unele mănăstiri, cum este Mănăstirea Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, sau de către unii zugravi sau pictori bisericești.

Indepărtîndu-se de vremea în care au fost ele făcute, de stilul lor popular, le simțim tot mai mult farmecul și valoarea documentară precum și datoria de a le conserva, ca pe o moștenire scumpă, mărturie a puterii de creație a poporului nostru.

Slujitorii altarelor sînt îndeosebi datori să fie cu luare aminte asupra acestor creații populare, în care s-a concretizat religiozitatea părinților și strămoșilor noștri, să le valorifice în fața credincioșilor, să le recheme în actualitatea vieții lor și să le păstreze cu scumpătate.

Prof. Vasile Coman

biului și care prezintă, prin exponatele sale, ingeniozitatea țaranului român și apitudinile sale constructive.

Adunarea festivă jubiliară s-a desfășurat în sala „Astra” și a fost onorată de un public numeros în frunte cu Dl Ioan Popescu-Puțuri, membru al Consiliului de Stat, Dl Pompiliu Macovei, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă și alți reprezentanți de seamă ai autorităților centrale și locale.

Apreciind activitatea deosebită pe care au desfășurat-o ostenitorii acestui lăcaș de cultură, Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a acordat Muzeului Brukenthal Ordinul „Meritul Cultural”, clasa I. Cu ordine și medalii au fost distinși și unii lucrători ai muzeului, întreg colectivul de muncă fiind felicitat călduros.

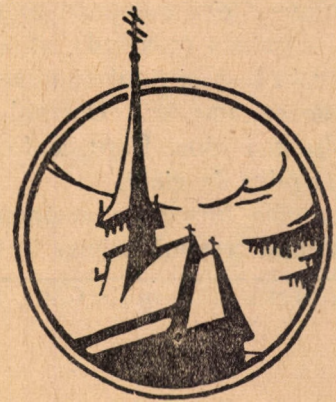
În acest cadru festiv, adunarea a ascultat apoi un referat al Dlui Nicolae Lupu, directorul Muzeului Brukenthal, privind istoricul și activitatea muzeului, după care numeroși oaspeți, printre care Dnii: prof. univ. Virgil Vătășanu, membru corespondent al Academiei, Mircea Popescu, critic de artă, M. H. Maxy, maestru emerit al artei, director al Muzeului de Artă al Republicii Socialiste România și Gheorghe Focșa, directorul Muzeului Satului, au transmis salutul instituțiilor pe care le reprezentau. P. C. Prot. Dr. Soțron Vlad, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, a dat citire unui mesaj adresat participanților la festivități, din partea I. P. S. Sale Dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului. Ca o subliniere a succeselor obținute în anii din urmă pe temeiul muncii de cercetare și de îmbogățire a colecțiilor din muzeu trebuie înțeleasă, a arătat mesajul, continuarea fără întrerupere a unor aspirații cu rădăcini adînci în drumul spre progres al poporului român harnic și talentat, a năzuințelor fundamentale ale fiilor săi. De aci, sărbătorirea celor 150 de ani de existență a muzeului însemnează un „prinos de cinstire deosebită adus întemeietorilor și ostenitorilor de ieri și de azi, poporului, care — în epoca noastră de mărețe înfăptuiri — a ridicat acest muzeu la nivel republican, îmbogățindu-l, reorganizîndu-l și dîndu-i un renume mondial”.

În seara aceleiași zile, la Teatrul de Stat, a fost prezentat un spectacol folcloric susținut de formații artistice de amatori din regiunea Brașov. De asemenea, în cadrul festivităților, orchestra de cameră a Filarmonicii de stat din Cluj și corul „Madrigal” al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, au prezentat un concert de gală.

A doua zi, la 18 octombrie 1967, tot în sala „Astra”, a avut loc o sesiune științifică jubiliară, cu care prilej participanții la festivități au ascultat comunicări deosebit de importante în legătură cu colecțiile Muzeului Brukenthal, susținute de unii dintre cei mai competenți critici de artă din țara noastră. Comunicări de asemenea importante au prezentat specialiștii muzeului sibian, privind unele cercetări arheologice, unele teme legate de istoria României, de cultura și arta populară, unele piese etnografice, apoi colecția de științele naturii etc.

Trebuie subliniat faptul, că festivitățile de la Sibiu, ocazionate de aniversarea celor 150 de ani de existență a Muzeului Brukenthal, au constituit un eveniment cultural-artistic deosebit de însemnat în viața acestui oraș cu frumoase și vechi tradiții, eveniment cu răsunset în țară și peste hotare.

D. Călugăr

ăruitoare în achiziționarea icoanelor pe sticlă. Revistele de specialitate consacră articole numeroase, descoperind tot mai mulți creatori populari și valorificînd frumusețea lor artistică.

Iată atîtea motive pentru care se cuvine să dăm o deosebită atenție acestor comori de artă populară, în care se oglindește sufletul poporului nostru în relația lui cea mai profundă cu divinitatea și în aplicarea lui spre frumos.

Icoana este un element specific al spiritualității ortodoxe răsăritene. Ea înfățișează diafan, fără forme pline, cum e în sculptură, lumea cerească și cheamă spre o trăire a poruncilor morale. Icoana ortodoxă, prin liniile ei simple, prin stilul bizantin, care subliniază umanul, este ca o fereastră în fața căreia sufletul se simte îndemnat să privească spre o lume mai bună, spre înălțimile unei vieți pure.

Credincioșii Bisericii Ortodoxe Române au iubit o asemenea concepție, au dorit mereu o viață mai bună, mai dreaptă și mai umană, mai ales că aceea pe care o trăiau era atât de aspră, plină de „ciuma” nedreptății și a asupririi naționale și sociale. Așezat în fața icoanei, credinciosul din Transilvania unde s-au răspîndit cu deosebire aceste icoane își vărsa tot focul inimii și prindea curaj în munca de toate zilele.

Icoanele pe sticlă au apărut la noi către sfîrșitul secolului al XVII-lea. Tehnica lor a venit din Austria, precum susțin unii cercetători. Dar, o dată însușită de zugravii români ieșiți din popor, ea a primit conținut și forme proprii, a înfățișat chipuri de sfinți ai legii lor strămoșești, iar unele dintre ele s-au ridicat pînă la frumusețea stilului bizantin.

De la început și cu precădere icoanele pe sticlă au îndeplinit o funcție religioasă. Despre funcția lor religioasă ne grăiește și faptul că cele mai multe icoane pe sticlă înfățișează pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe Maica Domnului și pe Sfinții cei mai cinstiți de poporul nostru, Sf. Nicolae, Sf. Gheorghe, Sf. Haralambie și Sf. Ilie.

Lena Constante ne dă în cercetările monografice ale Institutului Social Român despre icoanele pe sticlă aflate în satul Drăguș la anul 1932, următoarele date: În acel timp erau în Drăguș 689 icoane pe sticlă. Din acestea 138 reprezentau pe Maica Domnului; 138 pe Mîntuitorul, 88 pe Sf. Nicolae; 56 pe Sf. Gheorghe; 55 pe Sf. Haralambie, celelalte pe alți sfinți. Maica Domnului este înfățișată în icoanele pe sticlă mai ales ca Maica durerii, sau jalnică, îmbrăcată în haină neagră și privind spre Iisus răstignit.

Viața Domnului nostru Iisus Hristos este înfățișată în icoanele de la Drăguș în chipul următor: 29 icoane îl arată pe Iisus cu vița de vie, adică pe Iisus cel euharistic, din care se împărțeau credincioșii în sf. cuminecătură; 25 icoane reprezintă Botezul Domnului; 25 Punerea în mormînt; 20 de icoane îl arată pe Iisus pe tron, ca împărat și judecător; 11 Răstignirea; 10 Cina cea de taină; 7 Învierea; 4 Înălțarea și alte 7 diferite scene din viața Mîntuitorului.

Astfel vreme de cel puțin două veacuri, icoanele pe sticlă au fost pentru românii din Transilvania un element de susținere și mărturisire a credinței lor religioase, precum și un mijloc de susținere a puterii lor morale și naționale în fața potrivnicilor vremii.

Dar, icoanele pe sticlă au îndeplinit și o funcție artistică în viața poporului nostru. Ele exprimă dorul după frumos, talentul creator al poporului și gustul lui artistic.

„Pretutindeni unde se vorbește limba românească, s-a manifestat totdeauna o mare artă populară, prin opere alese și robuste. Vigoarea ei izvorăște din străvechiul și permanentul contact cu pămîntul și muncile care îi zămislesc rodnicia... Această artă posedă fecunditate și bucurie, posedă gust. Gustul țaranului român este o alegere între bogății, o alegere absolut instinctivă. El vine din profunzimi, este susceptibil de educație, dar educația nu-l realizează, este un dar de sus. De aceea păstrează ceva feeric”. Cuvintele lui Henri Focillon, închinăte

Nunta din Cana Galileii

Sf. Apostol și Evanghelist Ioan ne istorisește în cap. II al Evangheliei sale despre invitația pe care Mântuitorul a avut-o la Nunta din Cana Galileii, unde își ia și pe ucenicii Săi. În această pericopă evanghelică găsim o grăitoare dovadă de prețuirea pe care Mântuitorul o arată față de familie, care este temelia societății omenești.

Fiind la începutul activității sale mesianice, Mântuitorul își recrutase primii 6 ucenici: Andrei și Petru, Iacob și Ioan, Filip și Natanail. Cu ei pleacă din Iudeia în Galileia unde participă la Nunta din Cana. Această nuntă este prilej de bucurie pentru că vedem împlinindu-se cuvântul lui Dumnezeu care zice: „Nu este bine să fie omul singur...”. „Creșteți și vă înmulțiți”. Atât bucuria cât și durerile, oamenii simt nevoia să și le împărtășească unii altora. Bucuria când este împărtășită sporește, crește, iar suferința împărtășită se ușurează, scade.

Prilejul de bucurie este mare, mai întâi pentru că e nuntă. La nuntă e chemată și mama Mântuitorului, sînt chemați și ucenicii Săi. Dacă inviți pe mamă, inviți și pe fiu, dacă inviți pe fiu, inviți și pe prietenii lui astfel ca bucuria tuturor să fie mare. Nunta la evrei ținea o săptămână. Cine mergea la nuntă nu putea fi lacom, căci ar fi fost nevoie să se lipsească de bucuria de care se împărtășeau ceilalți nuntași. „Și sfîrșindu-se vinul, mama lui Iisus zise către Dînsul: Nu au vin”. Maica Domnului este între cei care cunoșteau acest amănunt. Cum de ea știa? Nunta din Cana era o nuntă mică și ea care făcea parte dintre rude era chemată să ajute. Ea ajută veselindu-se și se veselește ajutînd. Iat-o pe Maica Domnului pînă cînd Fiul său este în viață împlinind mandatul de mijlocitoare noastră pe lîngă El. Ea se simte obligată nu numai la compasiune ci și la ajutor; se apropie și discret, abia șoptit, spune Mântuitorului: „Vin nu au”.

„Ce este mie și ție femeie”. Cuvintele Lui trebuie să fi exprimat o plăcută surprindere, pentru că-i vorbea mama și mama Lui îl ruga ceva ce El desigur știa. Mama Lui nu-l ruga pentru sine, ci pentru alții.

„Ce este mie și ție...” însemnează la dispoziția ta. Femeie aici însemnează: Doamnă. Femeie = viață, dătătoare de viață, sună acest cuvînt în capodopera creației. Mântuitorul nu se adresează Mamei Sale cu titlul de „Mama mea”, ci cu titlul de onoare: Doamnă.

Mîntuitorul a venit în lume prin Sf. și Preacurata Fecioară Maria; tot prin ea a voit să se și dezvăluie oamenilor. El a consimțit să săvîrșească această minune din dragoste pentru cei ce se bucurau de această nuntă. Dorința de a curma suferințele oamenilor l-a îndemnat la aceasta.

Maica Domnului nu mai insistă, ci senină se îndreaptă spre cei ce slujeau și le spune: „Faceți ceea ce vă va spune”. „Faceți ceea ce vă va spune” Iisus — răsună din străfundul inimii Maicii Domnului și pentru noi; să ascultăm și noi de El ca slujitorii de la Nunta din Cana.

„Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curățirea iudeilor, care luau câte două sau trei vedre”, spune Sf. Evanghelist Ioan. Mîntuitorul spune slugilor: „Umpleți vasele cu apă”. Slugile au făcut ceea ce le-a spus El. Aceștia sînt martorii autentici ai săvîrșirii minunii. Ei știau că au pus apă și acum dau vin. Ei ascultă mai departe porunca Mîntuitorului și dau nunului care zice către mire: „Orice om pune întii vinul cel bun și dacă se îmbată (oaspeții), atunci pune pe cel mai prost; tu însă ai ținut vinul cel bun pînă acum”. Unde se amestecă Domnul binele se transformă în mai bine. Darurile Lui sînt totdeauna noi și pline de viață.

Această minune întregeste amănuntele privitoare la concepția creștină expuse în Predica de

Din cuvintele Sf. Ioan Gură de Aur despre post

În 15 noiembrie din fiecare an, după rînduiele Bisericii noastre Ortodoxe începe postul Crăciunului. Dat fiind acest prilej, să luăm aminte la cîteva înțelesuri pe care Sf. Ioan Gură de Aur le dă postului în rîndurile următoare:

„Bună este sămînța postului, căci ea păcatele noastre ca pe niște spini le scoate și îndreptarea ca pe o floare o naște și o crește. Bună este lucrarea postului, fiindcă ea ușurează sufletul de greutatea păcatelor și face mai ușoară ascultarea de poruncile lui Hristos”.

„Cel dintii bun este lepădarea de păcate. Răutatea este dușmană a virtuții. Cel ce stă în păcate este chinuit chiar de răutatea lui, căci înainte de gheenă, el suferă din partea răutății sale. Operația doctorului e rea, dar pentru a întîmpina un rău mai mare se face chinul cel rău al operației”.

„Primul rău este a trăi în răutate. Cel ce fură se teme să nu fie arătat; cel ce ucide nu crede în viața sa. Cel dintii rău este să rămînă cineva în rău. Chiar cînd nu operează doctorul, suferă bolnavul. Cînd nu pedepsește Dumnezeu (deoarece este îndelung răbdător) cel ce a păcătuit este în boală. Căci zice: „Cel ce săvîrșește păcatul, rob este păcatului” (Ioan 8, 34).

„Bun este frîul postului celor ce iubesc folosul din post. Nu te gîndi numai la osteneală, ci gîndește-te și la roada ei. Dacă nu s-argîndi la folos, cel ce seamănă, nu ar semăna, și n-ar risipi sămînța; avînd, însă, nădejdea, seamănă cele ce le are, ca să seceră cele ce nu le are”.

„Suferă trupul cînd pofteste, dar se bucură sufletul de nădejdea bunurilor. Se cade nouă a posti, căci aceasta nu-i este trupului spre stricăciune, ci spre sănătate și vindecare. Cei ce postesc se leapădă și de vorbele și de poftele trupu-

pe Munte. Prin această minune Ucenicii Lui au crezut că El este Mesia. Din prezența Mîntuitorului la Nunta din Cana creștinătatea învață un lucru foarte simplu și deosebit de valoros — adunările în societate pot fi sfințite. El e mărinos cu nuntașii, toată apa cită a încăput în vase se transformă în vin. El nu este împotriva bucuriei, ci împotriva dezmățului. Unde apare El bucuria se transformă în veselie sufletească, sănătoasă.

Luînd parte la Nunta din Cana, Mîntuitorul a sfințit căsătoria. El nu se ferește de mulțime cum făceau contemporanii Lui, care se temeau să nu se spurce. El stă la masă cu vameșii și cu păcătoșii. Era convins că unde se află El, păcătoșii se curățesc, iar cei buni devin mai buni prin El.

La Nunta din Cana Mîntuitorul intră în legătură cu oamenii, legătură de iubire între ei. Cu toți e bun, mărinos.

Iată-i pe primii ucenici martori ai primei minuni, săvîrșite de Dascălul lor. Iată-l pe Natanail — israiliteanul fără viclesug — că i se întărește și mai mult convingerea celor mărturisite cînd a fost chemat. Cît de frumos și minunat exprimă cuvintele Mîntuitorului întreg caracterul lui Natanail și cît de puternică este izbucnirea ucenicului cînd se vede descoperit de Iisus.

Această minune întărește convingerea lui Natanail și a celorlalți că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu — Mesia cel mult așteptat și cu această convingere ucenicii îl urmează pe Mîntuitorul pe drumul celor 3 ani de propovăduire.

Cu această ocazie face să se întărească încrederea oamenilor în Maica Sa, care rămîne pentru totdeauna solitoarea cea fierbinte a creștinilor pe lîngă Fiul Său și Dumnezeuul nostru.

M. Cristea

lui, și cei ce se nevoiesc nimicesc ceea ce este nefolositor în trup, întărind cele ce lipsesc sufletului. Sufletul totdeauna îngrijește de trup și în suși se hrănește și se îngrijește de el. Sufletul orînduiește felul de a fi al trupului, și însuși își pregătește cuvîntul său. Deci dacă se îngrijește de trup, cu mult mai virtos, trebuie să se îngrijească de sine. Aceasta este rînduiala cea lăsată de Dumnezeu, ca sufletul să poruncească trupului. Deci, cei ce așază trupul înaintea sufletului, răstoarnă rînduiala cea dreaptă. Nu acesta (sufletul) slujește trupul, ci cum a fost cu dreptate de la început, ca totdeauna trupul să se supună sufletului”.

„Să nu socotim că puțin este folosul postului. Postul este urmarea îngerilor, întoarcerea de la cele de acum, nevoița rugăciunii, hrana sufletului, frîna trupului, potolirea dorințelor. Cel ce postește să nu socotească că este postul rău, căci socotind rău postul, chiar cînd postește rămîne în răutate.

Drept aceea să nu ne apropiem de post ca de ceva rău, ca să nu se facă într-adevăr, ceea ce bănuiești numai că este rău, aflîndu-te astfel ca un netrebnic slujitor al lui Dumnezeu”.

„Cu postul unește și rugăciunea, căci postul trece, dar rugăciunea n-are vreme hotărîtă. Postește și cînd n-ai păcătuit și fiindcă ai păcătuit postește; și iarăși, nu păcătui cînd postești și astfel rămîn cele ce le primești din postire”.

„A păcătuit cineva și a postit, pe sine s-a pedepsit, ca să scape de pedeapsă. Să postim, deci, și noi, iubitorilor, ca să nu fim luptați de propriile noastre dorințe. Iisus s-a răstignit pentru tine și nu s-a împotrivit, ci mai mult a dorit să pătimească. Iar tu nici puțină postire să nu aduci pentru mîntuirea ta? O, omule! n-am atîta putere să strig cît ar trebui. S-a răstignit pentru tine, ca și tu să te răstignești și împreună să te slăvești, nu ca să mori, ci să te scapi de moarte”.

Arhim. S. Popescu

Suna în deal de Liturghie

*Bunică, imi aduc aminte,
Cînd răscolesc al vetrei scrum,
De-o primăvară înflorită,
De-un scurt popas pe-al vieții drum.*

*Suna în deal de Liturghie
Chemarea clopotelor sfînte;
Treceau pe drum în haine albe
Inchinători cu pas cuminte.*

*Din strat de flori în grădiniță
Rupeai și izmă și mușcată
Și la biserică de mîndă
Plecam cu inima-mpăcată.*

*Cînd ajungeam la Casa Sfîntă
Intram sfîos într-o minune
De cîntece și de lumină,
De frunți plecate-n rugăciune.*

*Și flori culese din grădină
Lăsai pios la o icoană;
Apoi șoptea o rugăciune
În vechea ta umilă strandă.*

*Un moș cu barba ca argintul
Slujea în haine de-mpărat
Prin fum subțire de tămîie
Și de lumini înconjurat.*

*Din vechile icoane, sfinții
Priveau într-una milostiv,
Alunecau raze domoale
Pe chipul lor cel uscățiv.*

*Înfiorat priveam în juru-mi
Și mă credeam că sînt în rai;
Și-atît de cuviosă-n strandă,
Atît de blindă tu erai.*

I.A.B.